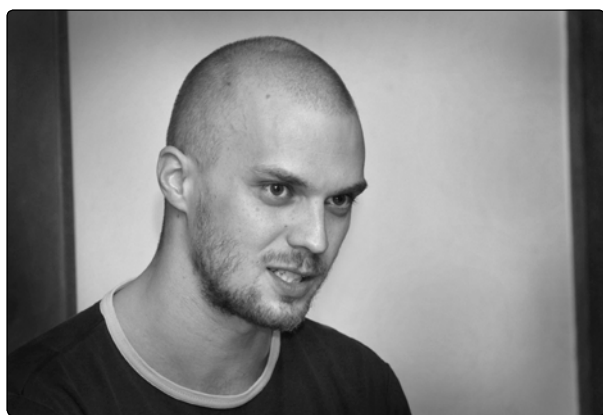

Některé soubory dokonce chtějí názor lektorů slyšet

To říká v rozhovoru pro Zpravodaj porotce letošní přehlídky a profesionální režisér (Příbram, Zlín, Šumperk, Buran Teatr, Na Rejdišti) MgA. Adam Doležal, Ph.D.

často píší vlastní hry, což na profesionálních scénách také není obvyklé. Amatéřská divadla nepocítují nutnost přitáhnout diváka a zaplatit tím náklady na provoz. Nejsou svázána ekonomickým rozměrem problematiky. To je jednoznačné plus.

Znám řadu profesionálů, kteří si chtějí v době svého volna od divadla odpocínout. Co tě nutí k návštěvě divadelních přehlídek? Proč nerelaxuješ doma

a vracíš se de facto „do práce?“

Jde především o inspiraci. Kolikrát vidím na amatérských prknech něco, co je tak nápadité a živé, že bych to na profesionálních scénách těžko hledal.

Mohu poprosit o konkrétní příklad takového představení?

V posledních letech mě takhle zasáhlo představení divadla V. A. D. Upokojenkyň. Speciálně v představeních tohoto divadla je cítit velmi osobitý styl, který člověka inspiruje k něčemu novému. I kdybych obcházel pravidelně profesionální scény, těžko bych nacházel něco podobného.

V letošním ročníku Wintrova Rakovníka se urodila řada poměrně dlouhých představení. Znám tvůj negativní vztah k dlouhým inscenacím. Netrpíš?

Nedá se to paušalizovat. Často říkám, že představení má být dlouhé maximálně hodinu, jde však pochopitelně o nadsázku. Samozřejmě, jsem spíše zastáncem divadelní zkratky, divadelního zhuťnění, nepotřebuji vidět všechno dvakrát až třikrát. Když nemohu po hodině fyzicky vypnout a odskočit si na toaletu, bývám nevrlý. Existují pochopitelně i divadla dlouhá a vnitřně naplněná. Pak mohou mít klidně i osm hodin. Viz Máhábhārata Petera Brooka. Ta měla jedenáct hodin a i v tom případě se jednalo o zkratku, protože předlo-

ha je dvanáctkrát delší než Bible. Je to šílené, ale fungovalo to. Představení bylo vnitřně naplněné, neustále živé, neustále proměnlivé, dělané divadelními prostředky, znaky, metaforou. Představení, kde se jedna informace řekne čtyřikrát a popáté zahraje, mi přijde unavující. Takže, o kvalitě představení nevypovídá jeho délka, ale to, co se na jevišti děje.

Jedna otázka pro tebe jako porotce. Jak se soubory staví k hodnocení poroty?

Pokaždé jinak. Záleží na souboru. Jsou divadla, která přijímají to, co jim říkáme, jsou divadla, která to dokonce chtějí slyšet, jsou soubory, které to nechťejí slyšet a jsou soubory, které se dokonce naštvou. Pochopitelně záleží i na porotcích jako takových, ale nikdo, s kým jsem kdy byl v porotě, to s žádným souborem nemyslel špatně. Každý porotce chce především poradit, nikoli pouze kritizovat a honit si triko. Takového porotce jsem ještě nepotkal.

Existuje soubor, se kterým sis takzvaně nesedl?

Asi ano, ale už si nepamatuji, o koho se jednalo. Opravdu jich bylo již poměrně hodně.

Viděl jsi amatérských představení víc než většina lidí v republice. Dá se zaznamenat v posledních letech nějaký nový trend, nový směr vývoje?

Neobjíždím všechny přehlídky, mohu tedy mluvit pouze o těch, na kterých jsem byl jako porotce. Vlastně jde pouze o činohru. Už jsem mluvil o autorství. V jeho rámci se v poslední době objevuje určitý silný proud, který dříve cítil nebyl. Klasiky jsou na ústupu nebo se hrají s jiným přístupem. Živějším a dravějším. Chuť k sebevyjádření roste rok od roku. Tento trend je skutečně cítit.

Čím to je?

Možná generační proměnou? Neodvážuji se to přesně určit, tento trend je ovšem cítit z kultury všeobecně. Dá se stále častěji zaznamenat pokus o určitý progres. Postmoderna je už přece jenom mrtvá a hledají se nové cesty a způsoby, jak tvořit.

Kolik jsi v letošním roce doposud objel amatérských divadelních přehlídek?

Wintrův Rakovník je letos mojí třetí přehlídkou tohoto typu. První byla Dačická kejklrování a druhá NaNečisto v Liberci.

Jaká je úroveň amatérských souborů podle toho, co jsi viděl?

Podle mě je stabilní jako každý rok. Za tu dobu, co jezdím jako porotce do přehlídek, jsem nezaznamenal žádný zásadní výkyv.

Když se člověk baví s profesionálem od divadla, vždy se nabízí otázka na srovnání profesionálů a ochotníků. Jaká je tvoje odpověď?

Myslím si, že obě zmíněné sféry divadla příliš srovnávat nejdou. Je to podobné, jako srovnávat jenom profesionální divadla. Divadlo je zkrátka příliš široký pojem. Mohl bych sice srovnávat činohru s činohrou, muzikál s muzikálem, loutkárnou s loutkárnou a pokaždé by to srovnání dopadlo jinak. Mohu ovšem zmínit, co je na amatérském divadle přínosné. Rozhodně je to silný příklon k určitému autorství tvůrců. V profesionálním divadle je možné nalézt totéž, ovšem v daleko menší míře. Ne každé velké divadlo si může dovolit dělat svoje texty, své hry po svém. Na každé amatérské přehlídce je alespoň jedno amatérské představení, které má silný autorský vklad herců i režiséra nebo dokonce i autora. Ochotnická divadla si

Divadlo KoMa z.s. Praha

Jaroslav Havlíček: Petrolejové lampy

Divadlo KoMa z Prahy uvedlo inscenaci dramatizace románu *Petrolejové lampy*. Jako předlohu soubor zvolil dramatizaci Martina Velíška a Ivana Rajmonta. Dramatizace vychází z románu Jaroslava Havlíčka (1896–1943), českého prozaika, představitele psychologické prózy mezi dvěma světovými válkami. *Petrolejové lampy* (původní název *Vyprahlé touhy*) z roku 1935 patří mezi nejlepší české psychologické romány. Všeobecný věhlas mu zajistilo skvělé filmové zpracování v režii Juraje Herze z roku 1971 s Ivou Janžurovou a Petrem Čepkem v hlavních rolích.

Ambiciózní inscenace souboru KoMa v režii Libora Vaculíka j.h. staví na nesporných kvalitách jak románové předlohy, tak zmíněné dramatizace. Premisou je přitom skutečnost, že postavy příběhu, zakotveného do podhorského malého města Jilemnice na přelomu 19. a 20. stol., jsou vpravdě živoucí. Autor jim dal

do vínku barvitě, nejednoznačné charaktery a z nich pramenící jednání.

Inscenaci otvírá poetická scéna předznamenávající téma příběhu Štěpky Kiliánové, dcery zámožného městského stavitele, která vlivem svého chování, které se neslučuje s představou o slušném maloměstském děv-

četi, zůstane ještě ve třiceti neprovdána. Aby dosáhla svého vysněného cíle, tj. být milována, vdána a mít děti, provdá se za Pavla Malinu, kamaráda z dětství, který si vlivem nespořádaného života přivodil smrtelnou chorobu a Štěpku si vezme ze zjištěných důvodů. Podobnou poetickou scénou se inscenace uzavírá, a tvoří tak její rámec. Inscenátoři nesetřvali, a ani díky předloze nemohli, zůstat u prostředků užitých v rámci hry. Expozice rodiny Kiliánových a Malinových, maloměstského prostředí a vlastní příběh ústřední dvojice jsou uchopeny prostředky realistického herectví. Ty jsou pak na několika místech vystřídány prostředky symbolickými, v jedné scéně je nastolena i metafyzika. Tato různorodost výrazových prostředků klade na diváky nemalé nároky, přinejmenším ztěžuje soustředěnější vnímání myšlenkového poslání inscenace. Divácký vjem navíc oslabují ne zcela zvládnuté svícení, začasné také mluvní projev, zejména při užití hudebních podkresů.

Pro dosažení důsažnějšího sdělení by se vyplatilo prověřit funkčnost některých zbytečných scén a naopak k většímu využití takových, které skýtají příležitost k ztvárnění nejednoznačných charakterů dramatických postav. V neposlední řadě by si zasloužilo uchopení hereckých partů přes vnitřní motivace a zbavení se vnějších prostředků, ilustrace.

Pozornost věnovaná zmíněným aspektům inscenace by podpořila ještě barvitější divácký zážitek. Tím není řečeno, že je inscenace nesdělná. Příběh i téma jsou nesené především prostřednictvím herecké práce Petry Svobodové, představitelky Štěpky Kiliánové, ale také několika výtečnými scénami, kde je využito pohybu divadelního znaku.

Milan Strotzer

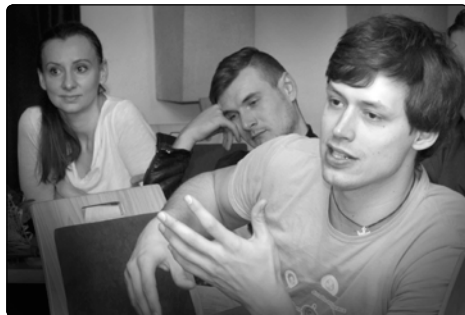
Podáváme divákovi příběh, nikam ho netlačíme

Divadlo KoMa z.s. Praha přivezlo v pátek dopoledne dramatizaci románu *Petrolejové lampy* Jaroslava Havlíčka v režii Libora Vaculíka. O souboru a jeho cestě k této inscenaci mluví produkční, dramaturg a jeden ze zakládajících členů souboru Adam Lauer.

Povězte něco o souboru. Čím se zabýváte?

Soubor vznikl před osmi lety, kdy jsme se s nejlepším kamarádem rozhodli nazkoušet Jak je důležité mít Filipa. Byli jsme ještě mladí, nezkušení a nic jsme o divadle nevěděli, začali jsme hledat lidi a připravovat inscenaci a postupně jsme zjišťovali, že divadlo je mnohem náročnější a komplexnější záležitost. Z původních členů jsme vlastně už jen čtyři – já, Petra Svobodová, David Hůlka a Martin Do-

spěl. Ostatní se postupně přidružovali, i teď se s námi někteří spojili jenom kvůli téhle inscenaci – soubor je vlastně hodně živé těleso. Snažíme se být co nejprofesionálnější, pracovat se špičkovými lidmi, i proto jsme byli na workshopu Lva Borisoviče Erenburga, což byla neuvěřitelná věc. Bylo to vážně náročné, dřel z nás kůži. Navazuje na Stanislavského svojí etudovou metodou, skutečně lidem během zkoušení ubližuje. Když má člověk zahrát, že je mu zima, tak se nestačí třást, nestačí vnější ukazatele, ale

snaží se navodit prožitek, který musí mít člověk zapamatovaný a zažitý. Což je zrovna v našich měřítkách poměrně netradiční způsob, u nás se hodně dělá brechtovské divadlo, hodně se

lidem ukazuje. Takže Erenburgova škola nás formovala po určité období. Pak jsem se seznámil s Evou Horkou, která nám odrežirovala Lakomce. Je profesí herečka a na nás si vyzkoušela režii poprvé v životě. Lakomec je velmi zajímavá hra, stále ji máme v repertoáru, chtěli jsme cítit základy commedie dell'arte, abychom se trochu odklonili od toho Stanislavského, na kterém jsme dělali tři roky. Potom jsme si ještě zinscenovali Důkaz, což je skvělý dramatický text od Davida Osbourny, a pak jsme se pustili do Petrolejových lamp, kam se nám podařilo získat Libora Vaculíka, což je vynikající režisér, ale především muzikálový, operní a baletní, zkrátka většinou dělá hudební divadlo a s námi režíroval svou první činohru. Ale jeho režijní práce je na špičkové úrovni a my jsme měli co dělat, abychom mu stačili se všemi jeho požadavky, protože je megaloman, chce mít vše velké, v Petrolejových lampách je 60 světelných změn, nemá rád tradiční způsoby svícení zepředu, chce to mít svícené z boku a vůbec má poměrně pevnou vizi. Ted' se chceme

posouvat zas někam dál. Možná budeme dělat Revizora, abychom si trochu oddechli od náročných věcí, protože Důkaz i Petrolejové lampy jsou docela drsná dramata, ze kterých jsou potom lidé úplně zničení.

Proč zrovna Petrolejové lampy?

Titul si vybral Libor Vaculík, ale úpravu textu a dramaturgické oko jsem dělal já. Byl ochoten ustupovat v různých věcech, jako motivace postav nebo směřování situací, ale nebyl ochotný ustoupit ze svých vizuálních požadavků, kostýmy, svícení a tak. Nejdřív jsme váhali – psychologické drama, bude to náročné pro diváka...ale nakonec jsme došli k tomu, že práce s Liborem Vaculíkem nás může jenom pozvednout a že ten příběh je zajímavý a nosný. Dneska se ani na divadle o pohlavních chorobách moc nemluví a tohle je vlastně tak trochu preventivní příběh, i když ho chápeme hlavně jako výpověď o Štěpce. Snažíme se vždy podávat příběh, nevedeme diváka: „ted' se zamysli nad politickou situací“ a podobně. My mu

předložíme příběh, ve kterém je spousta symbolů a podnětů, o kterých divák přemýšlet může, ale nechceme dělat morální dramata, dokudramata, věci, které budou diváka někam tlačit. My podáváme a prodáváme příběh a zážitek z něj, to je pro nás podstatné, a pokud se nad tím divák zamyslí, je to přidaná hodnota, která je dobrá pro něj, ale my mu to nebudeme vnucovat.

Vy jste tedy předlohu dramatizoval – je to rozvětvený román s mnoha tématy, co je pro vás na celém příběhu nejpodstatnější, co je tématem?

Dochází k přelomu tisíciletí, všechno se mění. Zároveň vztah Pavla a Štěpky, který nemůže nikdy dojít naplnění – motiv nenaplněné Štěpčiny lásky. Je to velký přerod jak postavy, tak celého světa, tak i chápání lásky. Chtěli jsme akcentovat měnící se dobu a měnící se myšlení jejích lidí.

Rachel Duchková

Divadelní soubor Jiřího Voskovce Sázava Pavel Kohout: Dvě gorily proti mafii

S tvorbou Pavla Kohouta, jednoho z nejpozoruhodnějších a zároveň nejrozporuplnějších českých autorů, se Divadelní soubor Jiřího Voskovce Sázava nesetkává poprvé. Po úspěšné komedii Cesta kolem světa za 80 dní se tento soubor rozhodl uvést na jeviště jeho další hru, Dvě gorily proti mafii, která byla v Čechách uvedena pouze jednou, a to v roce 2002 v Městském divadle v Brně.

To, že tato hra nebyla v Čechách vícekrát uvedena, o leccems svědčí. Důvod je nasnadě. Textová předloha ani zdaleka nevykazuje kvalitu některých jiných Kohoutových her, včetně zmíněné Cesty kolem světa za 80 dní. Autor se totiž zcela nerozhodl, zda se jedná o veselohru, férii, revue či sled jednotlivých čísel kabaretního charakteru. Sledujeme tudíž příběh dvou obyčejných krmičů zoologické zahrady, Franty a Josefa, kteří jsou vmanipulováni do mocenského boje mafiánských skupin o ovládnutí moci nad zoologickou zahradou jako metafora naší společnosti. Jejich nechtěnou zásluhou dochází k rozprášení místní odnože sicilské mafie a vše se v dobré obrátí. Tento v zásadě jednoduchý příběh je autorem rozvíjen chvílemi prostředky satiry, chvílemi prostředky regulérního kome-

diálního příběhu, chvílemi vykazuje prvky kabaretu, aby se opět vrátil k žánru crazy komedie. A právě ona nejednotnost úhlu pohledu je základním kamenem úrazu této předlohy. Soubor ze Sázavy však ke své škodě autorovi uvěřil a snažil se poměrně věrně Kohoutův text převést na jeviště. Zmíněná roztržičnost textové předlohy se tudíž zákonitě projevila i v jevištní realizaci. Chvílemi jako bychom sledovali situační komedii s jasně vyhraněnými typy, kterou záhy vystřídá kabaretní výstup či vtipná glosa. Zmatek v žánrovém vnímání ještě paradoxně umocní jednotlivá hudební čísla, i když jsou sama o sobě

příjemným zpestřením celkové produkce. Přes sympatické herecké výkony, z nichž bych rád vyzvedl Jana Rejhona v roli Františka a Jana Štědru jako Josefa, jsme byli svědky spíše marného a místy křečovitého boje sázavského souboru s problematickou předlohou, než hravé inscenace s komediální lehkostí, která byla zřejmě cílem inscenátorů. Přejeme Divadelnímu souboru Jiřího Voskovce ze Sázavy šťastnější ruku při volbě textové předlohy, než tomu bylo letos. V minulosti již mnohokrát dokázal, že na to má.

Milan Schejbal

Martin Kovářík a ZOO na jevišti

Páteční večer letošního Wintrova Rakovníka patřil komediální hře Pavla Kohouta *Dvě gorily proti mafii*. Zpravodaj vyzpovídal režiséra inscenace Divadelního souboru Jiřího Voskovce Sázu a Martina Kováříka.

Když inscenaci hrálo divadlo v Brně, zasadilo děj do cirkusového prostředí. Viděl jste ji?

Neviděl, ale Pavel Kohout

mi živě popsal, jak vypadala. Četl jsem knihu o představení. Hra byla totiž původně napsaná pro znovuotevření skutečné zoologické zahrady v Německu, tedy pro jednorázovou akci. Hrál se v opravdových klecích, které měly výlezy spodem. Herci leželi pod úroveň klecí. Končila skutečným ohňostrojem. Pavel Kohout ji posléze věnoval Národnímu divadlu v Brně, které ji zasadilo do cirkusového prostředí.

Očividně vám víc imponuje ZOO než cirkus.

Vycházeli jsme z Kohoutovy původní předlohy psané pro ZOO, ne z té upravené brněnským divadlem.

V gorilích kostýmech musí být velké vedro. Máte nějaké řešení, které to hercům ulehčuje?

Ulehčujeme jim to tím, že se jim smějeme.

Vaše inscenace mají autorskou hudbu.

Většinou vyberu místo, kam se hodí písnička, napíšu dvě, tři poznámky, co by měla obsahovat, když posunuje děj, a zbytek vytvoří Honza Rejch.

Máte rád muziku v inscenacích?

Ano, mám. Dáváme jí tam i z toho důvodu, že každý měsíc pořádáme v Sázavě přehlídku hudebních divadel, a jelikož se na ní také chceme blejsknout a předvést své, i když někdy nesouměřitelně, inscenace musí obsahovat hudební složku.

Jirka Štraub

PROGRAM

Sobota 18. března 2017

10.00 – 12.10 hodin

Ludmila Ulická

RUSKÁ ZAVAŘENINA

Co je to za lidi aneb Višňový sad po sto letech.

Divadelní spolek TYL Říčany

15.00 – 16.00 hodin

George Feydeau

NEBOŽKA PANINA MATKA & JEŠTĚ JSME NEKAKALI

Dvě jednoaktovky z pera mistra frašek. Bláznivá nedorozumění, svérázné postavičky i překvapivá rozuzlení.

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

19.00 – 20.00 hodin a 20.15 – 21.15 hodin

Vítězslav Nezval, John Red

VALÉRIE A TÝDEN DIVŮ

Dark kabaret horror peep show podle Vítězslava Nezvala.

Latrina Magika při V.A.D. Kladno

23.00 hodin

**VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ
A ZAKONČENÍ PŘEHLÍDKY**

Anketa: Patří kouř do divadla?

Jakub Parobek:

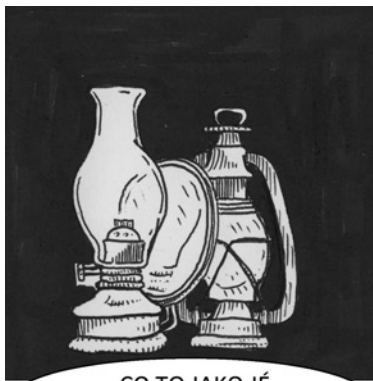
Myslím si, že kouř k divadlu patří jako štrůdl a rozinky. Jde o efekty, o cigaretový kouř, v přeneseném slova smyslu i o kouř od režiséra nebo od poroty. Někdy to může být dým, někdy to může být záhul. Divadlo se obejde bez kouře, ale ještě na to nejsme připraveni. Bez kouře od režiséra se ale určitě neobejde. Když jsou předepsané kouřové efekty, rozhodně by tam být měly. Čím více kouře, tím více divadla.

Jakub Plzák:

Já myslím, že je to stejné jako se sprostýma slovy – je to další věc na jevišti nadužívaná. Na druhou stranu, když jsem byl v Dejvicích na Učpaném systému, tak tam se to sprostými slovy jen hemží a má to své opodstatnění, a nevadí to. Už dávno podle mě neplatí: jsi na scéně, nemáš co dělat, tak si zapal, to je fakt blbost. Ale když to k inscenaci patří, když to bude o tabákovém magnátovi, tak se to asi nevystříhne jen proto, že teď zrovna je tlak, aby kuřáci zmizeli z veřejného prostoru. Bojím se, že se dostaneme do opačného extrému – že kouření na jevišti nebude, i když by tam být mělo.

Vláda Lechnýř:

Je to skutečně těžká otázka. Hodně let v životě jsem prokouřil, takže mi kouř v divadle vlastně ani nevadí. Je tedy velmi zvláštní, že i když jsem kuřák, tak mi vadí v hospodě. Protože tady však žádná hospoda není, tak mi kouř v divadle nevadí. Rekl jsem to srozumitelně? Tolik tedy, co se týče cigaret. Jinak, co se týče dýmu obecně, tak to pochopitelně v pořádku není. V kouři není příliš vidět, všechno je pak zašmodrchané, zakouřené a není to ono. Mám raději, když je vidět všechno a přímo.

CO TO JAKO JÉ,
TOHLÉ TÓ?!

ZKOPIROVAT TO, TÓ MÁ BEJT
JAKO NĚJAKÝ UMĚNÍ, JÓ?

ČLOVĚČE, TÝ, WARHOULE, ZAJDI SI RADŠÍ
NĚKDY DO DÍVADLA!